Aan: Gemeenteraad
's Gravenhof 2
7201 DN Zutphen

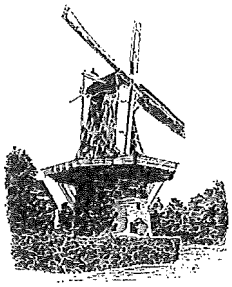

Betreft: inspraak Omgevingsvisie Zutphen
Datum: 7 april 2025

Geachte raadsleden en aanwezigen,

Namens de vrijwilligers van de molen Nooit Gedacht zou ik graag aandacht willen vragen voor de bescherming van de molenbiotoop. De molen die aan de rand van het dorp staat vormt samen met de kerk en de Overtuin al 150 jaar het dorpsbeeld aan de westzijde van Warnsveld. Het maakt deel uit van het cultuurhistorisch erfgoed van Warnsveld en Zutphen, maar is vooral ook een 'levend' monument. Het zicht op een draaiende molen wordt door de inwoners van het dorp hoog gewaardeerd. Met een groep vrijwilligers, 16 mannen en vrouwen, zorgen we voor een draaiende molen. Zo'n 3 a 4 dagen in de week. De draaiende molen is altijd open voor bezichtiging. Als Rijksmonument ontvangen we jaarlijks tussen de 2000 en 2500 bezoekers, waaronder scholen om kinderen en jong volwassenen kennis te laten maken met de geschiedenis, het ambacht en de techniek van de molen. Naast draaien malen wij voor thuisbakkers. Om de molen in goede staat te houden doen we het nodige klein onderhoud. En sinds 1973 is de molen een opleidingsplek voor molenaars van het landelijk Gilde van molenaars. Afgelopen jaar zijn er weer twee molenaars in opleiding geslaagd. Zo zorgen we ervoor dat ook andere molen met name hier in de omgeving regelmatig draaiend te zien.

Zoals ik al zei, is de molen een 'levend' monument'. Om in goede staat te blijven moet een molen regelmatig draaien, en voor een windmolen is een goede windvang essentieel. Dit stelt eisen aan de bebouwing en de begroeiing in de omgeving van de molen. In de molenwereld noemen we dit de molenbiotoop. In het vigerende bestemmingsplan 'Warnsveld kom noord' is deze molenbiotoop concreet en helder vastgelegd. Eerder heeft de Vereniging De Hollandsche Molen, via een brief, ook al een zienswijze ingediend met daarin verwoord de zorgen over de molenbiotoop in de toekomst. In de reactie heeft de gemeente aangegeven rekening te houden met alle belangen die spelen in het plangebied, waaronder ook de bescherming van de molenbiotoop. Daar zijn wij blij mee. Echter het woord molenbiotoop is niet expliciet vermeld in de Omgevingsvisie. We pleiten er voor de term molenbiotoop als nog daarin op te nemen. Graag verwijzen wij u naar het vigerende bestemmingsplan 'Warnsveld kom noord', artikel 22, waarin deze molenbiotoop concreet en helder vastgelegd. Bovendien vinden wij het wenselijk deze aan te vullen met de onderliggende biotoopformule waarmee de toegestane hoogte van bebouwing en beplanting door iedereen kan worden berekend. Laten we gezamenlijk zorgdragen voor de bescherming van een stukje levende geschiedenis aan de rand van ons dorp Warnsveld.

Ik wil u hartelijk danken voor uw aandacht en mochten er nog vragen zijn, dan ben ik altijd bereid deze te beantwoorden.

Met vriendelijke groet,
namens de vrijwillige molenaars, de beheerder van molen Nooit Gedacht,

Dirk-Jan Abelskamp
Dijkmate 3
7205 GE Zutphen
0575 519 302

Bijlage 1: Brief met zienswijze van De Hollandsche Molen, d.d 28 november 2024
Bijlage 2: Reactie op zienswijze
Bijlage 3: Artikel 22 uit het vigerende bestemmingsplan Warnsveld kom Noord uit 2008
Bijlage 4: Biotoopformule met uitleg

De Hollandsche Molen
Zeeburgerdijk 139
1095 AA Amsterdam

020 - 623 87 03
dhm@molens.nl
molens.nl

NL71 INGB 0000 1135 90

De Hollandsche Molen

Gemeente Zutphen
Aan het college van B&W
Postbus 41
7200 AA Zutphen
info@zutphen.nl

Betreft: Omgevingsplan en Omgevingsvisie
Uw brief:
Uw kenmerk:
Behandeld door: Agnes de Boer
Ons kenmerk: Warnsveld/Nooitgedacht/20241128

Amsterdam, 28 november 2024

Betreft: Omgevingsplan inzake molenbiotoop en Omgevingsvisie Zutphen 2024

Geacht college,

Graag vragen wij uw aandacht voor de volgende twee zaken:

1. Het ontbreken van een voldoende bescherming van de omgeving (molenbiotoop) van molen Nooitgedacht in Warnsveld in het Omgevingsplan.
2. Het behoud van een werkende molen Nooitgedacht, een rijksmonument en waardevol cultuurhistorisch erfgoed, als uitgangspunt in uw Omgevingsvisie

Vereniging De Hollandsche Molen is een nationale belangenbehartiger van alle molens in Nederland. Wij komen op voor het behoud van molens als monument en van de omgeving van molens vanwege hun invloed op de werking en het voortbestaan van die molens. Tevens zijn wij eigenaar van een aantal molens, waaronder molen Nooitgedacht, Molenstraat 68 in Warnsveld.

Ad. 1. Bescherming molenbiotoop in omgevingsplan
Per 1 januari is de Omgevingswet in werking getreden. De Omgevingswet wil zorgen voor een gezonde, veilige en kwalitatief goede leefomgeving. Erfgoed en cultuurhistorie maken onlosmakelijk deel uit van die leefomgeving. De Omgevingswet schenkt ook aandacht aan de omgeving van erfgoed en monumenten. Sterker nog, in art. 5.130 van het Besluit Kwaliteit Leefomgeving (een instructieregel) verplicht het rijk gemeenten in hun omgevingsplan rekening te houden met het belang van cultureel erfgoed. Ook moeten gemeenten in het omgevingsplan maatregelen nemen ter voorkoming van aantasting van de omgeving van monumenten met het oog op het voorkomen van ontsiering of beschadiging van het monument. In de toelichting op dit artikel noemt het rijk specifiek de bescherming van de molen met het oog op de windvang van de traditionele windmolens, dit vanwege het behoud en functioneren van die windmolens.

In de zomer van vorig jaar hebben wij alle gemeenten van Nederland aangeschreven en ze gewezen op bovenstaande verplichting. Om het gemakkelijker te maken hebben we daarbij een standaard toe te passen artikel voor een vrijwaringzone of molenbiotoop beschermingszone meegenomen. Deze is ook via onze website in te zien.

Met het opnemen van dit artikel in het omgevingsplan voldoet de gemeente meteen aan de instructieregel in de Omgevingsverordening van de provincie Gelderland. Hierin wordt gesteld dat de molenbiotopen van de molens in Gelderland niet verder aangetast mogen worden.

Ondanks de instructieregels in de Omgevingswet en in de provinciale Omgevingsverordening hebben we geconstateerd dat het Omgevingsplan Zutphen hieraan niet voldoet.

- Het Omgevingsplan gemeente Zutphen bestaat op dit moment uit een verzameling bestemmingsplannen.
- De molenbiotoop van de molen Nooitgedacht beslaat drie plannen waarbij het grootste deel ligt in het plan *Warnsveld Kom Noord*. In dit bestemmingsplan is wel een biotoopbescherming opgenomen (art. 22) maar de biotoopformule wordt niet genoemd. Een afbeelding toont de maximaal toegestane bouwhoogten, die lijkt te zijn berekend met de biotoopformule van De Hollandsche Molen met een n-factor van 50. Helemaal duidelijk wordt dit niet en ook een toelichting ontbreekt.
- Ondanks dat in 22.3. wel een aanlegvergunning wordt vereist voor het aanbrengen van hoog opgaande beplanting, zou het goed zijn in art. 22.2. aan te geven dat de maximale hoogte volgens de molenbiotoop zowel bebouwing betreft als beplanting.
- Op de afbeelding in art. 22 loopt de biotoop door tot 500 meter, op de plankaart is de ingetekende echter slechts 400 meter. Het zou goed zijn deze twee uitgangspunten met elkaar in overeenstemming te brengen en ook de cirkel op de kaart in te tekenen op 500 meter rond de molen.
- De molenbeschermingszone is een dubbelbestemming. Het zou goed zijn als in ieder geval de bescherming van de molenbiotoop in de eerste 100 meter te bestemmen als enkelbestemming.
- Een klein deel van de molenbiotoop ligt in de plannen *Warnsveld Kom Zuid* en *Zuid Oost Kwartier* die zuidwestelijke en westelijke van de biotoop liggen. Deze zijden zijn van groot belang voor de windvang van de molen vanwege de veelvoorkomende wind uit deze richtingen. In genoemde plannen zijn in het geheel geen beschermingsregels opgenomen.

Om te voorkomen dat de molenbiotoop van molen Nooitgedacht tot 2032 niet of onvoldoende is beschermd, vragen wij u met een facetplan (zoals gemeente Nijmegen) of een beheersverordening (zoals gemeente Alphen aan de Rijn) de molenbiotoop conform het Bkl en de provinciale Omgevingsverordening goed te regelen met inachtneming van bovenstaande punten.

De
Hollandsche
Molen

Wij bevelen aan de strekking van de bescherming voor alle molens in uw gemeente gelijk te trekken. De regels voor de bescherming van de omgeving rond beide andere molens bieden hiervoor goede aanknopingspunten, alhoewel de beschermingszone hier helaas is beperkt tot 400 meter. Uiteraard moet in alle gevallen specifiek gekeken worden naar de waarde van de n-factor. Wij denken hierin graag met u mee.

Ad. 2. Omgevingsvisie gemeente Zutphen

- Samen met de molenaar van onze molen maken wij ons zorgen over de mogelijke ontwikkellocatie naast de hoogspanningsmasten. Met uitzondering van de hoogspanningsmasten is het gebied tussen de masten en de Den Elterweg een fraaie onbebouwde zone met eveneens weinig groen, die een belangrijk onderdeel vormt van het vrije gedeelte van de molenbiotoop van de molen Nooitgedacht. In het belang van de windvang en de zichtbaarheid van de molen en het voorkomen van windturbulenties pleiten wij ervoor deze zone open te houden.
- In de Omgevingsvisie Zutphen 2040 lezen wij dat de gemeente de zone langs de N348 en de zone langs de Berkel wil inrichten als een 'groen-blauwe long'. Het deel tussen de hoogspanningsmast nabij de molen en de N348 is een zoekgebied voor een stadsklimaatpark met kansen voor meer ruimte voor water en natuur. Dat zou natuurlijk een mooie ontwikkeling zijn vanuit het belang van de molenbiotoop, uiteraard op voorwaarde dat er laagblijvend groen wordt aangebracht passend binnen de maximale hoogtes van de molenbiotoop.
- Graag blijven wij als eigenaar van de molen samen met onze molenaar betrokken bij plannen in de omgeving van dé molen.
- Tenslotte zien wij graag dat de molens in uw gemeente een passende plaats krijgen op de visiekaart op blz. 29 van de visie en natuurlijk in de bijbehorende beschrijving. Molens vormen in die zin bijzonder erfgoed omdat ze werkend erfgoed zijn. Het zijn werktuigen die moeten draaien en malen en daarom ook aantrekkelijk zijn voor hun omgeving én ook daarom hun omgeving nodig hebben.

Met vriendelijke groet,

Nicole Bakker
directeur-bestuurder

4.117 Zienwijze indiener 117 - Vereniging Hollandsche Molen

Samenvatting

De 'Vereniging Hollandsche Molen' vraagt aandacht voor het ontbreken van voldoende bescherming van het molenbiotoop van molen Nooitgedacht in Warnsveld. De Vereniging vraagt aandacht voor het behoud van een werkende molen Nooitgedacht, als rijksmonument en waardevol cultuurhistorisch erfgoed.

Reactie gemeente

Wij hebben oog voor de zorgen van de 'Vereniging Hollandsche Molen' met betrekking tot de bescherming van het molenbiotoop van molen Nooitgedacht in Warnsveld. Wij zien de waarde van het belang van het behoud van cultuurhistorisch erfgoed. De provincie Gelderland heeft in haar Omgevingsverordening regels opgenomen ter bescherming van de molenbiotoop, om hiermee voldoende wind en zicht te waarborgen ten behoeve van de molens. Bij concrete planontwikkeling houden wij rekening met alle belangen die spelen in het plangebied, waaronder ook de bescherming van de molenbiotoop.

Conclusie

De zienswijze geeft geen aanleiding om de omgevingsvisie te wijzigen.

Bijlage 3: Artikel 22 uit het vigerende bestemmingsplan Warnsveld kom Noord uit 2008

Artikel 22. Molenbeschermingszone MB (dubbelbestemming)

22.1 Bestemmingsomschrijving

De op plankaart aangegeven molenbeschermingszone is mede bestemd voor het beschermen van de functie van de in dit plan bestemde molen als werktuig en als landschapsbepalend element.

22.2 Bouwvoorschriften (verbod/beperkingen)

22.2.1 In afwijking van het overigens in deze regels bepaalde ten aanzien van het bouwen krachtens de andere bestemmingen van deze gronden als bedoeld in artikel 22.1, is het verboden op gronden met deze bestemming bouwwerken op te richten met een nokhoogte groter dan 5,9 meter binnen een zone van 100 m uit de windmolen.

22.2.2 Op gronden met deze dubbelbestemming, gelegen buiten de in artikel 22.2.1. genoemde zone van 100 m uit de molen, mag de hoogte van bouwwerken niet meer bedragen dan in meters is aangegeven in de hieronder afgebeelde grafiek, indien ten dienste van de onderliggende bestemmingen hogere bouwwerken zijn toegelaten:

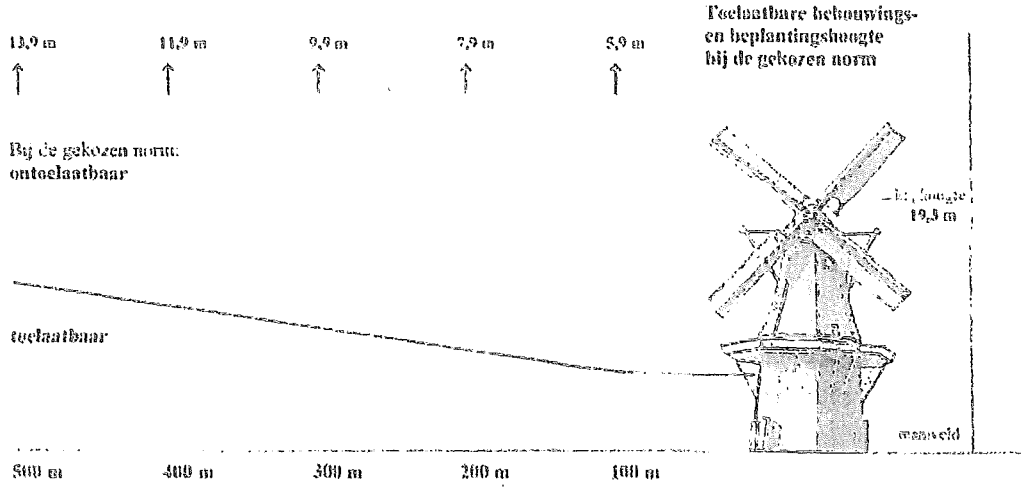

22.3 Aanlegvergunning

Het is verboden zonder of in afwijking van een aanlegvergunning van burgemeester en wethouders op de in artikel 22.1 bedoelde gronden de volgende andere werken en werkzaamheden uit te voeren:

a. de gronden op te hogen en/of hoogopgaande beplanting aan te brengen/te hebben;
b. het aanleggen van ondergrondse of bovengrondse transport-, energie- en/of communicatieleidingen en daarmee verband houdende constructies, installaties en apparatuur.

22.4 **Uitzonderingen vergunningsplicht**

Het in lid 22.3.1 vervatte verbod geldt niet voor het uitvoeren van de volgende werken en werkzaamheden:

a. andere werken en werkzaamheden die het normale onderhoud, gebruik en beheer betreffen;
b. andere werken en werkzaamheden die op het moment van het van kracht worden van het plan in uitvoering zijn of uitgevoerd kunnen worden op grond van een voor dat tijdstip aangevraagde dan wel verleende vergunning.

Bijlage 4:Biotoopformule met uitleg

Een eenvoudige manier om de maximaal aanvaardbare hoogte van obstakels rond een molen te berekenen, zodanig dat de molen hier geen onoverkomelijke hinder van ondervindt, is de biotoopformule. Deze biotoopformule luidt als volgt:

H(x) = x/n+c*z

waarin:
H(x) = maximale toelaatbare hoogte van een obstakel op afstand x (in meters)
x = afstand van een obstakel tot de molen (in meters)
n = een constante, afhankelijk van de ruwheid van de omgeving en de maximaal toelaatbare windreductie. Hiervoor worden de volgende waarden gebruikt: 140 voor open, 75 voor ruw en 50 voor gesloten gebied.
Voor de molen Nooit Gedacht geld de **factor 50** voor gesloten gebied.
c = een constante, afhankelijk van de maximaal toelaatbare windreductie, gewoonlijk met de waarde **0,2**
z = askophoogte (helft van lengte gevlucht + de hoogte van de stelling)
Voor de molen Nooit Gedacht is dit (½ van 22.50) + 8,10 meter = 11, 25 + 8,10 = **19,35**

Bij een afstand van 100 meter geldt de volgende berekening voor de maximale objecthoogte:
H (100) = 100/50 + 0,2 x 19,3 = 2 + 3,9 = 5,9 meter.

Op de afstand van 200 meter = maximale hoogte 7,9 meter
Op de afstand van 300 meter = maximale hoogte 9,9 meter
Op de afstand van 400 meter = maximale hoogte 11,9 meter
Op de afstand van 500 meter = maximale hoogte 13,9 meter